

УДК 35.071.5 (477) : 346.46 : 332.14 (045)

**Кравченко Тетяна Анатоліївна**

професор кафедри державного управління та земельного кадастру  
Класичного приватного університету (м. Запоріжжя),  
доктор наук з державного управління, доцент

## **ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД – СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ**

***Анотація.** Питання підвищення економічної та соціальної стабільності, фінансової стійкості й екологічної безпеки України є особливо актуальними та важливими, що й зумовлює потребу комплексного вирішення завдань, спрямованих на забезпечення сталого розвитку територіальних громад, шляхом ефективної державної політики. Узагальнено і розвинуто підходи щодо реалізації національних інтересів у контексті забезпечення сталого розвитку територіальних громад.*

***Ключові слова:** Місьцеве самоврядування, сталий розвиток, місцевий розвиток, державне управління, органи місцевого самоврядування, територіальні громади, принципи, стратегічне партнерство, програми соціально-економічного розвитку.*

### **Кравченко Т.А. Основа устойчивого развития территориальных громад – системный подход к реализации национальных интересов Украины**

***Аннотация.** Вопрос повышения экономической и социальной стабильности, финансовой устойчивости и экологической безопасности Украины является особенно актуальным и важным, что и обуславливает необходимость комплексного решения задач, направленных на обеспечение устойчивого развития территориальных громад, путем эффективной государственной политики. Обобщены и развиты подходы по реализации национальных интересов в контексте обеспечения устойчивого развития территориальных громад.*

***Ключевые слова:** Местное самоуправление, устойчивое развитие, местное развитие, государственное управление, органы местного самоуправления, территориальные общины, принципы, стратегическое партнерство, программы социально-экономического развития.*

### **Kravchenko T.A. Foundation for the steady development of the local communities – a systematic approach of the realization of national interests of Ukraine**

***Annotation.** Problems of economic and social stability increase, financial stability and ecological security in Ukraine are particularly urgent and important. They stipulate the necessity of complex tasks decision aimed at ensuring sustainable communities' development by means of effective public policy. Approaches concerning Ukraine's national interests implementation in the context of constant communities' development are generalized and developed in the article.*

*With the many generations of scientists' efforts, the concept of sustainable development is prepared and created. It received international recognition and is essentially a system of views on the economies and communities movement as their consistent interaction with each other and with nature. It is acknowledged today as the most valuable model of the future world civilization, where a new state of society development that is recognized post-industrial is marked. Society*

*sustainable development theory and practice at the global, national, regional or local level is a reflection of the objective need for economic reorientation and the whole social development with the urgent conservation consideration of natural and human capacities for present and future generations.*

*For Ukraine, especially taking into consideration its integration policy, the introduction of the sustainable development concept acquires not only scientific, but also political actuality, and is one of the significant aspects of the municipal government efficiency increase and achievement of the best results. Thus, to the sustainable development criteria (indicators) of regions it is appropriate to include the criteria for the activities of municipal government that would encourage the dynamic and sustainable development of municipalities' formations, yet the basic and optimum level of ideas and national interests realization of sustainable development is the municipal level.*

*Therefore, local authorities have to ensure sustainable development of communities, guided by the principles of local self-government and creating conditions for transmission to future generations of the minimum economic, ecological and social debt. Therefore, the purpose of local government is to achieve together with the local community sustainable social and environmental development with the effective economic mechanism of human needs satisfaction and preserving the environment.*

**Key words:** *Local government, sustainable development, local development, public administration, local authorities, local communities, principles, strategic partnership programs for socio-economic development.*

**Постановка проблеми у загальному вигляді.** В умовах трансформаційних змін, яких зазнає українське суспільство, набуває актуальності модернізація системи публічного управління та забезпечення сталого розвитку суспільства. Так, Президент України Петро Порошенко, представляючи 25 вересня 2014 року «Стратегію реформ-2020», заявив: «Мета наших амбітних реформ – досягти європейських стандартів життя і підготуватися до того, щоб у двадцятому році подати заявку на членство в ЄС». При цьому «Стратегія-2020» складається з трьох векторів руху для досягнення нашої мети: сталий розвиток країни; безпека держави, бізнесу та громадян; відповідальність і соціальна справедливість [18].

Сталий розвиток – це керований розвиток. Основою його керованості є системний підхід і сучасні інформаційні технології, які дозволяють швидко моделювати різні варіанти напрямків розвитку, з високою точністю прогнозувати їх результати та вибрати найбільш оптимальний. Проте забезпечення справжньої сталості позитивних суспільних тенденцій, стійкості економічного зростання та розвитку неможливо без досягнення

суспільного консенсусу довкола основоположних складових організаційно-економічного механізму, що забезпечуватиме легітимність і дієвість державної політики. Такий консенсус можливо сформувавши лише в разі практичного нарощення потенціалу, передусім економічного, на рівні територіальних громад, становлення останніх як дієздатних суб'єктів реалізації політики соціально-економічного розвитку, інструментів максимально ефективного використання потенціалів територій, з яких, власне, і складається національний потенціал розвитку.

Перехід до сталого розвитку – це глобальний процес, у якому кожна країна повинна скоординувати з усім світовим співтовариством заходи, ужиті в напрямку реалізації цілей і принципів нової цивілізаційної моделі.

Україна взяла на себе зобов'язання щодо запровадження в систему господарювання принципів сталого розвитку. У довгостроковому плані успішне вирішення завдання сталого розвитку буде залежати від нових підходів, що призведуть до зміни звичної практики на всіх рівнях як офіційного, так і приватного життя суспільства.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Сталість – це нова парадигма ухвалення рішень для всіх секторів суспільства, що базується на кращому розумінні складного взаємозв'язку між економічними, соціальними аспектами та навколишнім середовищем, а також впливу рішень, які приймаються сьогодні, на майбутні покоління. Сталий розвиток має починатися та підтримуватися на рівні територіальної громади, і відповідно забезпечення сталого розвитку повинно здійснюватися знизу-догори, тобто від конкретної громади до національного і світового рівнів. Для того ж, щоб вивести регіон на траєкторію сталого розвитку, слід не тільки визначити ресурсну забезпеченість території, збалансувати економічні, соціальні та екологічні інтереси суб'єктів політики місцевого розвитку, а й детально проаналізувати ситуацію, що склалася в провідних секторах економіки певної території.

Як показує проведений аналіз, теорія сталого розвитку перебуває на стадії свого становлення. Шляхи переходу до сталого розвитку, зокрема організаційно-правовий та фінансово-економічний механізми збалансованого розвитку територій, обґрунтовують Д. Герман, В. Ільяшенко, В. Карпенко, О. Кузнецов, О. Кучеренко, Ю. Куц, І. Лопушинський, В. Мамонова, Ю. Мельник, М. Миколайчук, П. Надолішній, В. Попков, С. Серьогін та ін. Особливо активізувалися наукові здобутки в останнє десятиліття.

**Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Слід зауважити, що при тому досі не вироблено загальноприйнятого визначення такої складної наукової категорії, як «сталий розвиток», бракує наукових розробок щодо визначення сутності та специфіки регіонального і місцевого сталого розвитку, що свідчить про відсутність методологічного та методичного інструментарію проведення досліджень.

Недостатньо дослідженим залишається і питання синтезу механізмів сталого розвитку з механізмами місцевого самоврядування й самоорганізації, з можливостями практичного використання останніх під час планування перспективи розвитку територій. Уявляється, що саме цей зв'язок є критично важливим чинником наукового обґрунтованого вибору стратегії сталого розвитку регіону. Якщо цього не врахувати, цілі стратегії та зумовлений ними зміст можуть бути визнані як неадекватні внутрішнім джерелам і об'єктивним механізмам розвитку регіону, а отже не будуть реалізовані. Тому актуальним залишається опрацювання системно-організаційних проблем забезпечення сталого розвитку територій, концепції їх соціально-економічного і просторового розвитку.

**Формулювання цілей статті.** Завданням цієї публікації є обґрунтування підходів, принципів щодо визначення основних складових забезпечення реалізації національних інтересів у контексті забезпечення сталого розвитку територіальних громад та окреслення напрямків дальших наукових пошуків, що й визначило логіку побудови дослідження.

**Виклад основного матеріалу.** Зусиллями вчених багатьох поколінь у принципі підготовлено й створено концепцію сталого розвитку (sustainable development), що отримала міжнародне визнання й по суті є системою поглядів на рух економічних систем і спільноти як несуперечливу їх взаємодію між собою та з природою. Вона визнається сьогодні найціннішою моделлю майбутнього світової цивілізації, у якій позначено якісно новий стан розвитку суспільства, що визнається постіндустріальним. Теорія і практика сталого розвитку суспільства як на глобальному, так і на національному, регіональному чи місцевому рівнях є віддзеркаленням об'єктивної потреби переорієнтації економічного, усього суспільного розвитку з урахуванням нагальної вимоги збереження природного та людського потенціалу для нинішнього та прийдешніх поколінь.

З позицій побудови теорії сталого розвитку можна констатувати, що реалізація цієї об'єктивної потреби, її повнота і глибина значною мірою залежить від суб'єктивних чинників. Ідеться не лише про розуміння зазначеної потреби, а й про відношення до неї, опанування шляхів реалізації, готовність людей активно підтримувати відповідну стратегію, особисто брати участь у її реалізації.

Сталий розвиток, за формулюванням ООН, – це розвиток суспільства, що дозволяє задовольняти потреби нинішнього покоління, не завдаючи при цьому шкоди можливостям майбутніх поколінь. Ідею сталого розвитку було покладено в основу світової програми дій «Порядок денний на XXI століття», прийнятої 179 країнами світу [3]. Серед них була й Україна, яка також задекларувала своє бажання перейти до сталого розвитку, проте, на жаль, досі не прийняла власної Стратегії сталого розвитку. На нашу думку, таке нехтування правовим забезпеченням сталого розвитку держави є неприпустимим.

Термін *сталий розвиток*, який є офіційним українським перекладом англійського сполучення *sustainable development*, включає до свого змісту

такі семантичні тлумачення, як «життєздатний», «усебічно збалансований», «достатній» [4, с. 87]. Водночас слід зазначити, що поняття «сталий розвиток» набуло поширеного застосування в світі в цілому, але досі немає його загальноприйнятого визначення. Уважається, що сьогодні існує понад півсотні трактувань сталого розвитку, що дискутуються серед вітчизняних і зарубіжних науковців і практиків: чи є це категорією економічною, соціальною, екологічною, суспільною або такою, що поєднує всі аспекти.

За міжнародним стандартом 180 26000:2010, сталий розвиток – це такий, що задовольняє потреби сучасності, не ставлячи при цьому під загрозу можливість наступних поколінь задовольняти свої потреби [5]. Сталий розвиток передбачає інтегрування цілей високої якості життя, здоров'я та добробуту з соціальною справедливістю, забезпеченням здатності планети підтримувати життя в усьому його розмаїтті. Ці соціальні, економічні та екологічні цілі є взаємозалежними та такими, що взаємно підтримуються.

Упровадження принципів сталого розвитку в світі історично збіглося зі становленням України як незалежної європейської держави. Упродовж минулих років суспільство та держава пройшли важкий шлях політичних і соціально-економічних перетворень. Тривалий час переважав складний процес становлення державних інституцій, формування нових суспільно-політичних відносин, соціально-економічного реформування.

Утілення принципів стійкого розвитку в Україні на сучасному етапі державотворення є важливою складовою державної політики на XXI століття і визначається міжнародними передумовами та домовленостями; внутрішніми соціально-економічними та екологічними передумовами; зміною парадигми розвитку українського суспільства, орієнтованої на інтеграцію трьох компонентів стійкого розвитку – економічного зростання, соціального розвитку та охорони навколишнього природного середовища

Ключовим чинником упровадження принципу сталого розвитку в Україні стає перебудова наявної управлінської системи. Затверджена 22

липня 1998 року Концепція адміністративної реформи України стала вагомим кроком на зустріч розвитку держави та її регіонів.

Відповідно до цієї Концепції метою її реалізації є поетапне створення такої системи державного управління, що забезпечить становлення України як високорозвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії, дозволить їй стати впливовим чинником у світі та Європі. У Розділі IV Концепції наголошується на дотриманні встановлених Конституцією України вимог щодо територіальної організації влади на місцях, які передбачають поєднання прямого державного управління на регіональному рівні з місцевим самоврядуванням. Концептуальні засади реформування становить вирішення питань адміністративної реформи щодо організації управління на регіональному і місцевому рівнях у поєднанні з формуванням ефективного механізму надання населенню повноцінних державних і громадських послуг [6].

Фундамент для формування сталого розвитку держави створено Стратегією національної безпеки «Україна у світі, що змінюється», яка була затверджена Указом Президента України 2012 року. Метою реалізації Стратегії є формування сприятливих умов для забезпечення інтересів громадян, суспільства і держави, дальшого поступу України як демократичної держави зі сталою та зростаючою ринковою економікою, держави, що керується європейськими політичними й економічними цінностями, у якій повага і захист прав і законних інтересів усіх територіальних громад, суспільних верств, етнічних груп є запорукою незалежного, вільного, суверенного і демократичного розвитку єдиної України [7].

Згідно з цим Документом до основних завдань політики безпеки у внутрішній сфері віднесено здійснення адміністративної реформи. У зовнішньополітичній сфері, як зазначено в Документі, здійснення

збалансованої політики у відносинах з ключовими міжнародними партнерами України має спрямовуватися на:

- 1) поглиблення стратегічного партнерства України з Європейським Союзом, його державами-членами на засадах економічної інтеграції та політичної асоціації;
- 2) завершення процесу укладення угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і забезпечення її дальшої імплементації;
- 3) участь у міжнародних заходах щодо зміцнення економічної та екологічної безпеки;
- 4) активізацію взаємодії з міжнародними регіональними організаціями;
- 5) інтенсифікацію співробітництва в реалізації багатосторонніх проектів.

Європейський Союз виступає світовим лідером з упровадження принципу сталого розвитку. Стратегія виваженого, сталого та всеосяжного зростання «Європа-2020» реалізується в ЄС з 2010 р. Відповідно до цієї Стратегії як основні чинники зміцнення економіки встановлено:

- виважене зростання: розвиток економіки, заснованої на знаннях та інноваціях;
- стале зростання: створення економіки, заснованої на доцільному використанні ресурсів, екології та конкуренції;
- усеосяжне зростання: сприяння підвищенню рівня зайнятості населення, досягнення соціальної та територіальної згоди [8].

У контексті поглиблення стратегічного партнерства України з Європейським Союзом на засадах сталого розвитку державна влада має забезпечити проведення системних змін у державному управлінні як на загальнодержавному, регіональному, так і на рівні територіальних громад. Отже, на сучасному етапі розвитку України особливого значення набуває адміністративна реформа.



Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється» створює необхідні умови для впровадження принципу сталого розвитку в державному управлінні. Потреба подолання так званого «еволюційного дисхронозу» – відставання адаптації систем державного управління від стрімкого сучасного розвитку – вимагає нових підходів, нових ідей і нових управлінських рішень у напрямку узгоджених упереджувальних спільних дій на всіх рівнях – глобальному, національному, регіональному, місцевому [9, с. 24]. Це в свою чергу потребує формування дієвої моделі місцевого самоврядування, спроможної функціонувати відповідно до об'єктивних потреб сучасних реалій у контексті соціального виміру концепції сталого розвитку на основі відповідного змістовного наповнення.

На сьогодні пропонуються різні підходи до реформування місцевого самоврядування. Зокрема, це такі шляхи та засоби, що передбачають формування оптимальних ресурсних можливостей органів місцевого самоврядування, зокрема й через добровільне об'єднання територіальних громад; нормативне врегулювання питання повноважень між виконавчою владою, місцевим самоврядуванням для ефективного забезпечення населення якісними адміністративними і соціальними послугами; максимальне залучення жителів територіальних громад до ухвалення управлінських рішень, сприяння дальшому розвитку сучасних форм безпосередньої демократії на місцях.

Пропонується й більш розширений перелік завдань щодо проведення реформи місцевого самоврядування. Поряд із перерахованими виокремлюються й такі, що спрямовані на потребу стимулювання процесу становлення територіальної громади як цілісної (інтегрованої) солідарної соціальної спільноти, члени якої усвідомлюють свої інтереси і спроможні їх вирішувати в співпраці з органами місцевого самоврядування, а також стимулювання розвитку форм прямої демократії, створення умов для безпосередньої участі жителів у вирішенні питань місцевого значення,

зокрема через органи самоорганізації населення, громадські організації, інші об'єднання громадян [10].

Законодавством закріплено засади організації та діяльності, правовий статус органів місцевого самоврядування, які є складовою системи місцевого самоврядування, до якої в цілому відносять територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської селищної, міської ради; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення. При цьому первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень визнано територіальну громаду, яка самостійно або під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування покликана вирішувати питання місцевого значення.

Слід наголосити, що для вітчизняного місцевого самоврядування, якому й досі не вистачає спрямованості на задоволення потреб громадян, украй важливим є комплекс питань, пов'язаних з цілепокладанням та оцінюванням якості управління з огляду на досягнення кінцевого результату. Тому саме на концепції сталого розвитку, яка зокрема виходить з того, що економічний прибуток не є всеохопним показником людського життя й не покриває всієї його багатоманітності, повинна будуватися результат-орієнтована система управління розвитком муніципального утворення [11].

Цілепокладання на засадах концепції сталого розвитку має робити його таким, щоб він забезпечував потреби нинішнього покоління і водночас не позбавляв майбутні покоління можливості задовольняти власні життєво необхідні потреби (ідеться про потребу гармонізації соціально-економічного розвитку з навколишнім природним середовищем, тобто поєднання трьох його аспектів – економічного, екологічного та соціального).

На нашу думку, найбільш оптимальним базовим рівнем запровадження концепції сталого розвитку є муніципальні утворення, оскільки органи

управління ними через свої повноваження у сфері стратегічного планування, бюджетування, ухвалення рішень, їх корегування та контролю за виконанням є найближчими до громадян органами, тобто такими, що можуть безпосередньо реагувати на очікування та інтереси своїх виборців. Процес стійкого розвитку муніципальних утворень дозволить забезпечити міській владі зворотний зв'язок з громадою, показуючи, які види діяльності ведуть до збалансованості муніципального розвитку, а які, навпаки, перешкоджають цьому.

Сталість – це комплексне поняття, яке можливо розглядати як принцип, процес і результат розвитку громади. Стійкий розвиток муніципальних утворень спирається на такі базові принципи [12]:

1. *Різномасштабності.* Муніципальні утворення, з одного боку, є найбільшою територіальною одиницею, населення якої безпосередньо випробовує на собі порушення соціальної, архітектурної, економічної, ресурсної і екологічної рівноваги. З іншого боку, муніципальний рівень – це той найменший масштаб, на якому ці проблеми можуть знайти конструктивне цілісне рішення в стратегіях, програмах і проектах розвитку, що реалізуються.

2. *Раціональності.* Визнається важливість раціонального використання території і формування ефективної політики просторового планування, що включає стратегічну соціо-, економіко-екологічну оцінку всіх програм, проектів і планів. Перевага надається створенню багатофункціональних зон, що поєднують житло, місця роботи й відпочинку, надання адміністративних послуг тощо.

3. *Партнерства.* Визнається важливість партнерства всіх секторів суспільства (влада, бізнес, громадськість), забезпечується доступ усіх громадян і зацікавлених груп до потрібної інформації, участь кожного жителя в розробці муніципальних (локальних) стратегій розвитку, реалізуються програми навчання і підготовки з питань забезпечення стійкого

розвитку муніципальних утворень як для широкої громадськості, так і для працівників органів місцевого самоврядування.

В українському місцевому самоврядуванні, що інтенсивно розвивається, застосування підходів менеджменту формує один з провідних напрямків науково-практичної діяльності. Завдання реформування українського місцевого самоврядування змушують трансформувати управлінську психологію в місцеве самоврядування, яке передбачає, що не громадяни існують для органів влади, а місцева влада має слугувати територіальній громаді.

Тому вищезначені базові принципи сталого розвитку на кожній конкретній муніципальній території передбачають дотримання певної послідовності:

- 1) оцінювання відповідності стану території принципам збалансованого розвитку;
- 2) визначення пріоритетів та індикаторів сталого розвитку;
- 3) розроблення концепції сталого розвитку території, яка окреслює стратегічні цілі розвитку та індикатори, що мають бути досягнуті;
- 4) обговорення концепції з громадськістю, урахування її пропозицій при доопрацюванні документа;
- 5) затвердження концепції рішенням органів влади;
- 6) розроблення на основі концепції та визначених пріоритетів стратегії (програми) сталого розвитку території. Програма має включати дії, терміни їх виконання, очікувані результати й відповідальних за виконання;
- 7) моніторинг індикаторів сталого розвитку території; у разі потреби – їх уточнення та коригування [13, с. 17].

Сталий розвиток територій як процес структурної адаптації, постійний пошук організації місцевої громади відповідно до власних потреб і викликів середовища повинен бути забезпечений передусім механізмами управління, заснованими на принципах самоорганізації.

**Висновки з даного дослідження.** Отже, концепція сталого розвитку є важливим механізмом зміцнення національного потенціалу з метою ефективного управління та вироблення адекватної сучасним і майбутнім проблемам економічної, соціальної та екологічної державної політики, що базується на системному підході.

Для України, особливо враховуючи її євроінтеграційний курс, запровадження концепції сталого розвитку набуває не тільки наукової, а й політичної актуальності, є одним із значущих аспектів підвищення ефективності муніципального управління та досягнення найкращих результатів.

В Україні поступово відбуваються зміни у сфері інституційно-правового та інституційно-організаційного забезпечення цілісної системи заходів, зорієнтованих на досягнення сталого розвитку територіальних громад, зокрема йдеться про таке:

1. Сформовано законодавчу та регуляторну базу для ефективного місцевого розвитку, забезпечення належного управління сталим розвитком на місцевому рівні (Концепція сталого розвитку населених пунктів, схвалена Постановою № 1359-XIV Верховної Ради України 24 грудня 1999 р.; Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 333-р від 1 квітня 2014 р., також низка місцевих концепцій та стратегій сталого розвитку міст обласного та районного значення).

2. Нагромаджено позитивний досвід реалізації проектів з упровадження сталого розвитку (Проект ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку»; «Сталий міський розвиток»; Проект ЄС «Сталий розвиток житлового господарства в Україні: сприяння місцевому розвитку і посилення ролі громадських організацій», 2014-2016 рр. тощо).

3. Розвивається мережа організацій громадянського суспільства, що сприяє активному залученню громадськості до ухвалення рішень і розробки

політики сталого розвитку на місцевому рівні.

4. Достатньо розвинено адміністративний потенціал публічної влади на місцевому рівні (потенціал місцевого самоврядування), що дозволяє ефективно делегувати повноваження органам місцевої влади, які зможуть забезпечити надання населенню якісних соціальних послуг, гарантуватимуть дотримання принципів сталого розвитку територіальних громад.

Водночас слід зазначити й основну проблему українських громад на шляху забезпечення своєї сталості: у більшості випадків як влада, так і самі члени громади не готові до активної співпраці з метою вирішення місцевих проблем. Однією з причин є недостатність знань і навичок; з іншого боку, відсутня мотивація для пошуку можливостей розвитку громади спільними зусиллями. Відповідно першочерговим завданням для побудови сталої громади є розвиток людського та соціального капіталу, який у свою чергу сприятиме активному залученню громадськості до ухвалення рішень і розробки політики на місцевому рівні.

**Перспективи подальших розвідок.** Саме тому для забезпечення незворотного переходу до сталого розвитку слід забезпечити як скоординованість дій влади на державному, регіональному та місцевому рівнях, так і активну участь наукових, освітніх, виробничих, фінансових, політичних та інших структур громадськості. Держава передусім повинна регламентувати цей перехід відповідними правовими актами. Убачається нагальна потреба в створенні відповідних комітетів сталого розвитку регіонів за участю представників усіх територіальних громад області, до роботи з якими також доцільно запрошувати представників органів виконавчої влади, науки, експертів підприємств. Комітети повинні ґрунтувати свою роботу на основі вивчення суспільної думки, розроблених загальнодержавних, регіональних і місцевих індикаторів сталого розвитку, проведення дослідження силами професіоналів-соціологів для забезпечення репрезентативних даних, активного залучення ЗМІ для інформування

мешканців у отриманих результатах і проведених дослідженнях. На нашу думку, вагомим у запропонованій схемі є:

- піднесення на вищий виконавчий рівень держави/регіону/громади питань сталого розвитку;
- дотримання паритетності складових сталого розвитку;
- законодавче закріплення ідей та принципів сталого розвитку;
- створення оптимальних механізмів недопущення погіршення показників розвитку кожної складової, а також недопущення розвитку однієї складової сталого розвитку за рахунок іншої;
- можливість створення владної вертикалі (центр-регіон-громада) за кожною зі складових, уніфікація управління територіями з цих питань.

Уважаємо, що реалізація запропонованої схеми сприятиме втіленню в життя ідей і принципів сталого розвитку територій, підвищенню рівня життєзабезпечення територіальних громад та ефективності управління ними, а також посиленню політичної відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування.

Отже, забезпечити сталий розвиток територіальної громади мають органи місцевого самоврядування, керуючись принципами місцевого самоврядування та створюючи передумови для передання майбутнім поколінням мінімального економічного, екологічного і соціального боргу. Відтак метою діяльності органів місцевого самоврядування є досягнення спільно з територіальною громадою сталого соціально-екологічного розвитку з ефективним економічним механізмом задоволення потреб людини і збереження природного середовища.

Перспективами дальших наукових розвідок у зазначеному напрямку має бути науковий супровід реалізації механізмів забезпечення сталого розвитку територіальних громад; визначення та запровадження національної системи індикаторів сталого розвитку; науково обґрунтована визначеність національних інтересів у межах тріади «економіка – екологія – соціум» тощо.

### Список використаних джерел

1. Загорський В. С. Теоретико-методологічні основи концепції стійкого розвитку / В. С. Загорський, Є. М. Борщук // Стратегія забезпечення сталого розвитку України : матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20 травня 2008 р.). у 3 ч. / РВПС України НАН України. – К. : РВПС України НАН України, 2008. – Ч. 1. – С.82 - 85.
2. Мельник Л. Г. Фундаментальные основы развития / Л. Г. Мельник. – Сумы: «Университетская книга», 2003. – 288 с.
3. Програма дій «Порядок денний на 21 століття» / переклад з англ.: ВГО «Україна. Порядок денний на 21 століття». – К: Інтелсфера, 2000. – 360 с.
4. Корнійчук Л. Економічне зростання і сталий розвиток / Л. Корнійчук // Економіка України. – 2008. – № 4.
5. ISO 26000:2010 Guidance on social responsibility. – Access mode : <http://isotc.iso.org>.
6. Указ Президента України «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» від 22 липня 1998 року № 810/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/810/98>. – Назва з екрану.
7. Про рішення ради національної безпеки і оборони України «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється : Указ Президента України від 8 черв. 2012 року № 389/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/389/2012>. – Назва з екрану.
8. European strategy for smart, sustainable and inclusive growth «Europe 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/research/era/docs/en/investing-in-research-european-commission-europe-2020-2010.pdf>]. – Назва з екрану.
9. Садовенко А. Сталий розвиток суспільства : навч. посіб. / А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серета [та ін.]. – К.: ПРООН/АМУ 2011. – 346 с.
10. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/>. – Назва з екрану.
11. Вовк В. Сталий розвиток для України та посткомуністичних країн / В. Вовк, Т. Пру // Аспекти самоврядування. – 2003.-- № 2 (18). – С. 2-10.
12. Лебедев М. А. Устойчивое развитие в Украине: проблемы и возможности / М. А. Лебедев // Проблемы стійкого розвитку України: Матеріали міжнар. наук. конф. – К.: Всеукр. екологічна ліга, 2004. – С. 15-18.
13. Сталий розвиток суспільства. 25 запитань і відповідей : тлумачний посібник. – К. : Поліграф-експрес, 2001. – С. 16-18.
14. Сergygin S. M. Сталий розвиток в національному вимірі: значення, проблеми, шляхи їх вирішення. Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення», Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2011 р.
15. Шевчук В. Я. Формування інноваційної моделі сталого розвитку України в посткризовий період / В. Я. Шевчук // Економічний часопис – XXI. – 2010. – № 1-2. – С. 6-8.
16. Сталий розвиток територіальної громади: управлінський аспект : моногр. / за ред. Ю. О. Куца, В. В. Мамонової. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. – 335 с.
17. Надолішній П. Управління сталим розвитком на засадах демократичного врядування: світоглядний і політико-правовий аспекти / Петро Надолішній // Теоретичні та прикладні питання державотворення : електронне наукове видання : збірник наукових праць. – Вип. 8., 2011.
18. Президент представив «Стратегію реформ-2020»: Мета реформ – членство в ЄС



[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/31289.html>.

**Statement of the problem.** Problems of economic and social stability increase, financial stability and ecological security in Ukraine are particularly urgent and important. They stipulate the necessity of complex tasks decision aimed at ensuring sustainable communities development by means of effective public policy. Approaches concerning Ukraine's national interests implementation in the context of constant communities development are generalized and developed in the article.

**Urgency.** With the many generations of scientists efforts, the concept of sustainable development is prepared and created. It received international recognition and is essentially a system of views on the economies and communities movement as their consistent interaction with each other and with nature. It is acknowledged today as the most valuable model of the future world civilization, where a new state of society development that is recognized post-industrial is marked. Society sustainable development theory and practice at the global, national, regional or local level is a reflection of the objective need for economic reorientation and the whole social development with the urgent conservation consideration of natural and human capacities for present and future generations.

**The purpose of the article** – to research and analyze a problems of economic and social stability increase, financial stability and ecological security in Ukraine.

**Our task was to study** – to analyze a complex tasks about communities development by means of effective public policy.

**Summary.** For Ukraine, especially taking into consideration its integration policy, the introduction of the sustainable development concept acquires not only scientific, but also political actuality, and is one of the significant aspects of the municipal government efficiency increase and achievement of the best results. Thus, to the sustainable development criteria (indicators) of regions it is appropriate to include the criteria for the activities of municipal government that

would encourage the dynamic and sustainable development of municipalities' formations, yet the basic and optimum level of ideas and national interests realization of sustainable development is the municipal level.

To ensure an irreversible transition of sustainable development, one needs to ensure the coordination of the authorities' acts at national, regional and local levels, and active participation of scientific, educational, industrial, financial, political and other public structures. To begin with, the state must regulate this transition with appropriate acts. The urgent need to create the appropriate sustainable regional development committees with the all-local communities' participation of the region where it is appropriate to invite the executive power representatives and science, business experts is perceived. Committees need to base their work on the basis of the public opinion study developed by national, regional and local indicators of sustainable development, carrying out a study by professionals-sociologists to provide representative data, the active involvement of the media to inform residents of the results obtained. In our opinion, essential in the proposed scheme is:

- raising sustainable development problems at the highest state (region) community executive level;
- sustainable development parity components' compliance;
- legislative consolidation of ideas and sustainable development principles;
- creation of the best mechanisms to prevent deterioration of each component development, as well as to prevent the development of one component of sustainable development by another;
- ability to create power vertical (center-region-community) for each of the components, the unification of territory management on these issues.

**Conclusions and outcomes.** We believe that the proposed scheme implementation will contribute to the implementation of the sustainable territorial development ideas and principles, raise the life support of local communities and the effectiveness of their management, as well as strengthening of local

government officials political amenability.

Therefore, local authorities have to ensure sustainable development of communities, guided by the principles of local self-government and creating conditions for transmission to future generations of the minimum economic, ecological and social debt. Therefore, the purpose of local government is to achieve together with the local community sustainable social and environmental development with the effective economic mechanism of human needs satisfaction and preserving the environment.